

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987.- godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list RCG, broj 18/12); Sporazumu o međusobnoj saradnji Zavoda za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. RCG br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl. list RCG 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette no18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2006 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazzette No7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazzette No. 03/2003 i 08/2007).

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

15 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ukupni izvoz	454 381	366 896	375 585	333 166	317 172	Total exports
Ukupan uvoz	1 823 337	1 820 850	1 773 352	1 784 214	1 841 524	Total import
Saldo robne razmjene	-1 368 956	-1 453 954	-1 397 767	-1 451 048	-1 524 352	Goods trade balance

15 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE SA ČLANICAMA CEFTA

TRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
Ukupno	375 585	333 166	317 172	1 773 352	1 784 214	1 841 524	Total
Ukupno CEFTA	185 771	151 754	137 483	687 091	669 580	698 476	Total CEFTA
Učešće CEFTA u CG	49%	46%	43%	39%	38%	38%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	133 473	80 006	70 213	505 939	480 664	518 360	Republic of Serbia
B i H	18 385	31 858	29 385	126 201	126 703	120 006	B i H
Albanija	11 973	15 169	13 319	25 645	32 645	29 882	Albania
Makedonija	2 762	3 365	4 481	25 109	26 018	27 513	Macedonia
Moldavija	-	4	-	167	176	183	Moldavia
Kosovo	19 177	21 353	20 085	4 030	3 373	2 531	Kosovo

15 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2012	2013	2014	2015	
Ukupno	366 896	375 585	333 166	317 172	Total
Italija	12 393	15 722	34 829	40 049	Italy
Republika Srbija	83 360	133 473	80 006	70 213	Republic of Serbia
Grčka	3 575	3 594	295	5 698	Greece
Hrvatska	83 544	59 548	33 110	3 125	Croatia
B i H	27 413	18 385	31 858	29 385	B&H (with RS)
Slovenija	28 887	36 007	13 310	11 938	Slovenia

15 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2012	2013	2014	2015	
Ukupno	1 820 850	1 773 352	1 784 214	1 841 524	Total
Republika Srbija	532 886	505 949	480 664	518 360	Republic of Serbia
Njemačka	115 665	116 468	114 725	116 431	Germany
Italija	112 453	117 621	116 046	117 718	Italy
Grčka	159 189	149 796	144 457	114 308	Greece
Slovenija	73 141	64 136	56 669	57 260	Slovenia
Švajcarska	23 482	13 027	12 540	11 832	Switzerland

15 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2012	2013	2014	2015	
UKUPNO	1 820 850	1 773 352	1 784 214	1 841 524	TOTAL
Evropa	1 584 402	1 527 887	1 542 019	1 523 013	Europe
Albanija	13 966	25 645	32 645	29 882	Albania
Austrija	32 676	33 505	32 439	28 580	Austria
Belgija-Luksemburg	9 055	10 046	8 698	8 488	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	123 225	126 201	126 703	120 006	B&H (with RS)
Bugarska	9 030	9 433	8 285	10 086	Bulgaria
Velika Britanija	18 091	11 736	12 855	12 109	Great Britain
Grčka	159 189	149 796	144 457	114 308	Greece
Danska	3 749	1 645	2 347	3 631	Denmark
Italija	112 453	117 621	116 046	117 718	Italy
Mađarska	18 797	21 228	20 727	19 945	Hungary
Njemačka	115 665	116 468	114 725	116 431	Germany
Slovenija	73 141	64 136	56 669	57 260	Slovenia
Republika Srbija	532 886	505 939	480 664	518 360	Republic of Serbia
Poljska	13 053	16 684	16 660	19 401	Poland
Makedonija	27 527	25 109	26 018	27 513	Macedonia
Rumunija	26 348	19 638	23 776	22 092	Romania
Ruska Federacija	13 737	3 499	3 192	4 348	Russian Federation
Hrvatska	110 436	97 511	107 682	110 400	Croatia
Francuska	22 166	17 503	28 305	22 310	France
Holandija	32 139	29 292	59 552	31 443	Netherlands
Češka Republika	18 397	12 015	13 134	16 027	Czech Republic
Švajcarska	23 482	13 027	12 540	11 832	Switzerland
Švedska	3 610	7 938	4 276	6 345	Sweden
Španija	21 837	36 515	34 324	31 597	Spain
Turska	28 501	33 258	36 384	42 746	Turkey
Ostale zemlje	21 246	22 500	18 916	20 155	Other countries
Azija	189 356	200 240	198 249	268 175	Asia
Iran	547	242	382	364	Iran
Izrael	1 247	675	732	954	Israel
Indija	7 054	5 131	5 645	6 473	India
Indonezija	3 142	3 378	3 547	5 677	Indonesia
Japan	15 532	16 463	18 506	16 600	Japan
Kina	130 615	142 895	132 736	189 591	China
Koreja	8 371	7 995	7 351	14 065	Korea
Sirija	46	34	41	10	Syrian Arab Republic
Tajland	4 311	4 292	4 404	4 652	Thailand
Hong Kong	687	573	1 018	1 179	Hong Kong
Ostale zemlje	17 804	18 562	23 887	28 610	Other countries
Afrika	3 852	5 357	4 167	6 549	Africa
Alžir	265	1 087	37	642	Algeria
Obala Slonovače	8	5	16	4	Ivory Coast
Egipat	665	598	691	1 195	Egypt
Etiopija	35	16	38	14	Ethiopia
Kenija	113	130	117	159	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	-	-	-	-	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	753	940	995	920	Tunis
Ostale zemlje	2 013	2 582	2 273	3 616	Other countries
Amerika	42 720	39 259	39 256	43 318	America
Kanada	1 153	1 345	1 140	1 218	Canada
Panama	30	52	41	59	Panama
SAD	13 712	15 317	15 361	17 468	USA
Argentina	1 583	1 686	1 445	1 737	Argentina
Brazil	15 472	13 275	12 158	12 078	Brazil
Ekvador	2 659	3 984	4 787	5 059	Ecuador
Kolumbija	331	354	93	147	Columbia
Peru	238	155	214	278	Peru
Djevičanska ostrva	0	30	-	6	The Virgin Islands
Ostale zemlje	7 542	3 060	4 017	5 268	Other counties
Australija i Okeanija	521	609	523	470	Australia and Oceania
Australija	203	89	201	251	Australia
Novi Zeland	301	323	287	216	New Zealand
Ostale zemlje	17	196	36	3	Other counties

15 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2012	2013	2014	2015	
UKUPNO	366 896	375 585	333 166	317 172	TOTAL
Evropa	356 766	360 667	317 674	289 515	Europe
Albanija	7 634	11 973	15 169	13 319	Albania
Austrija	4 219	3 852	1 348	2 376	Austria
Belgija-Luksemburg	260	616	233	1 478	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	27 413	18 385	31 858	29 385	B&H (with RS)
Bugarska	423	1 415	5 017	1 484	Bulgaria
Velika Britanija	4 560	3 334	5 232	5 515	Great Britain
Grčka	3 575	3 594	295	5 698	Greece
Danska	8	1 049	740	323	Denmark
Italija	12 393	15 722	34 829	40 049	Italy
Mađarska	18 058	1 131	585	2 777	Hungary
Njemačka	14 381	13 295	5 858	14 943	Germany
Slovenija	28 887	36 007	13 310	11 938	Slovenia
Republika Srbija	83 360	133 473	80 006	70 213	Republic of Serbia
Poljska	4 406	4 289	7 574	8 939	Poland
Makedonija	2 293	2 762	3 365	4 481	Macedonia
Rumunija	2 205	174	203	748	Romania
Ruska federacija	7 424	5 789	4 021	2 640	Russian Federation
Hrvatska	83 544	59 548	33 110	3 125	Croatia
Francuska	2 458	3 312	2 844	4 588	France
Holandija	2 653	1 451	398	491	Netherlands
Češka Republika	2 691	4 643	3 078	3 521	Czech Republic
Švajcarska	2 623	2 654	3 651	3 662	Switzerland
Švedska	2 137	1 601	2 335	2 805	Sweden
Španija	28	129	115	189	Spain
Turska	11 702	9 730	5 699	21 362	Turkey
Kipar	20	121	1 108	308	Cyprus
Ostale zemlje	39 804	20 618	55 693	33 158	Other countries
Azija	6 708	7 432	8 078	18 795	Asia
Gruzija	-	-	4	-	Georgia
Iran	-	-	75	7	Iran
Irak	-	-	-	165	Irak
Izrael	189	5	4	44	Israel
Indija	-	-	1 026	77	India
Indonezija	-	-	-	42	Indonesia
Japan	1 966	2 295	1 835	3 128	Japan
Kina	3 802	3 907	2 561	7 904	China
Koreja	-	20	1	-	Korea
Sirija	2	-	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	91	84	-	81	Thailand
Hong Kong	17	6	140	3	Hong Kong
Ostale zemlje	641	1 116	3 456	7 344	Other countries
Afrika	2 082	6 344	6 108	6 963	Africa
Alžir	-	-	-	-	Algeria
Obala Slonovače	-	-	-	-	Ivory Coast
Egipat	130	96	212	1 612	Egypt
Etiopija	-	-	-	-	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	1 898	5 840	5 735	5 220	Libyan Arab Jamahirija
Mali	-	68	-	-	Mali
Tunis	-	-	-	1	Tunis
Ostale zemlje	54	340	161	130	Other countries
Amerika	1 293	1 032	1 097	1 637	America
Kanada	238	168	153	291	Canada
Panama	8	3	18	3	Panama
SAD	948	743	803	1 278	USA
Argentina	-	-	2	-	Argentina
Brazil	-	3	0	-	Brazil
Ekvador	-	-	3	-	Ecuador
Kolumbija	-	-	-	-	Columbia
Peru	-	12	16	-	Peru
Djevičanska ostrva	-	15	3	29	The Virgin Islands
Ostale zemlje	99	88	100	36	Other countries
Australija i Okeanija	47	111	209	262	Australia and Oceania
Australija	47	65	120	156	Australia
Novi Zeland	-	1	19	-	New Zealand
Ostale zemlje	-	45	70	106	Other countries

15 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
Ukupno	375 585	333 166	317 172	1 773 352	1 784 214	1 841 524	Total
Evropska unija	155 791	119 215	113 177	784 201	816 623	759 771	European Union
Ostale evropske zemlje	204 876	198 459	176 338	743 687	725 396	763 243	Other European countries
Amerika	1 032	1 097	1 637	39 259	39 256	43 318	America
Azija	7 432	8 078	18 795	200 240	198 249	268 175	Asia
Afrike	6 344	6 108	6 963	5 357	4 167	6 549	Africa
Australija i Novi Zeland	66	139	156	413	487	467	Australia and New Zealand

15 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹EXPORT AND IMPORT BY SITC¹⁾ GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
Ukupno	375 585	333 166	317 172	1 773 352	1 784 214	1 841 524	Total
Hrana i žive životinje	29 093	60 380	26 381	368 149	397 858	380 053	Food and live animals
Piće i duvan	24 346	24 892	26 843	64 802	63 297	66 679	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	59 654	63 610	63 557	48 593	42 884	44 937	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	108 081	48 443	46 985	257 993	236 482	199 151	Mineral fuels and lubricants
Životinske i biljne masti	2 270	5 988	613	14 400	13 562	13 576	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	9 239	12 764	12 886	179 280	181 154	194 361	Chemical products
Prerađeni proizvodi	101 852	82 813	96 492	263 914	270 392	282 039	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	25 888	22 859	29 641	345 352	339 152	408 169	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	9 087	10 932	13 775	226 679	239 427	252 553	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	6 075	486	–	4 190	6	6	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev.3¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev.3